

Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем
службового права

Національної академії правових наук України

Юридичний факультет

Запорізького національного університету

Т.О. Коломоєць

**ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ОДЕРЖАННЯ
ПОДАРУНКІВ ОСОБАМИ,
УПОВНОВАЖЕНИМИ НА ВИКОНАННЯ
ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ
АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ,
ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**

Науково-практичний нарис

Запоріжжя
2018

УДК 343.352.6(477)
К 61

Рекомендовано до друку Вченою радою
Запорізького національного університету
(протокол № 6 від 30.01.2018 р.)

Рецензенти:

В.Г. Лукашевич – професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Класичного приватного університету, доктор юридичних наук, професор;

Л.П. Коваленко – професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор

Коломоєць Т.О.

К 61 Обмеження щодо одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за законодавством України : науково-практичний нарис / Т.О. Коломоєць. – Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 40 с.

ISBN 978-966-916-452-0

У науково-практичному нарисі подається аналіз базових доктринальних, нормативних положень з питань «спеціальних обмежень», встановлених для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, із акцентом уваги на специфіку визначення меж щодо одержання подарунків, різновидів подарунків, правил поводження із ними та відповідальності за недотримання встановлених вимог. Висвітлюються проблемні питання та можливі напрямки їх вирішення.

Для науковців, практичних працівників, викладачів і студентів, широкого кола читачів.

УДК 343.352.6(477)

ISBN 978-966-916-452-0

© Коломоєць Т.О., 2018
© Запорізький національний університет, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ОСОБИ, НА ЯКИХ, ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, ПОШИРЮЮТЬСЯ ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ОДЕРЖАННЯ ПОДАРУНКІВ.....	6
2. ПОДАРУНОК: НОРМАТИВНЕ ВИЗНАЧЕННЯ, ВІДМЕЖУВАННЯ ВІД СУМІЖНИХ ПОНЯТЬ. РІЗНОВИДИ ПОДАРУНКІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	9
3. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ ОДЕРЖАННЯ ТА ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ПОДАРУНКАМИ ОСОБАМИ, УПОВНОВАЖЕНИМИ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАБОРОН ТА ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ОДЕРЖАННЯ ПОДАРУНКІВ	23
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	37

ВСТУП

Визначення основних напрямків загальнодержавної протидії корупції в Україні передбачає зосередження уваги всіх зацікавлених осіб на поглибленому дослідженні ресурсу кожного із можливих засобів такої протидії, нормативних засад використання ресурсу таких засобів, приведення їх у відповідність до нагальних вимог правозастосування. Традиційно, серед всього розмаїття засобів протидії корупції чільне місце посідають заборони, обмеження у їх поєднанні із декларуванням спеціальним и суб'єктами своїх фінансово-матеріальних аспектів життя. Саме завдяки їх поєднанню можливим є досягнення позитивного результату у напрямку пошуку причин та умов вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією, визначення основних напрямків протидії їм, в т.ч. й із формуванням надійного правового базису такої протидії. В Україні в умовах докорінного оновлення змісту положень антикорупційного законодавства, активізації співпраці всіх зацікавлених суб'єктів протидії корупції та правопорушенням, пов'язаним із корупцією, створення новітніх суб'єктів такої протидії, аналізу правозастосовної практики у відповідній сфері відносин, запозичення позитивного, апробованого часом і практикою досвіду зарубіжних країн, питома увага має приділятися обмеженням, зорієнтованим на осіб, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Одним із таких обмежень є обмеження таких осіб щодо одержання ними подарунків. Не варто недооцінювати ресурс цього обмеження, оскільки фактично мова може йти про приховані форми корупційних діянь, вплив на об'єктивність та неупередженість службовців під час їх службової діяльності. Саме тому не лише доктринальне дослідження відповідного обмеження має займати увагу вчених-юристів, а й визначення нормативних засад таких обмежень, відповідності за їх порушення. Слід одночасно зазначити, що комплексних досліджень, безпосередньо присвячених відповідному питанню, до цього часу не було. В наявності кілька публіцистичних робіт тематичного характеру, а також фрагментарні згадування про відповідні обмеження при

висвітленні питань конфлікту інтересів на публічній службі та засобів їх вирішення (наприклад, роботи Берднікової К.В., Берлача А.І., Гаращука В.М., Дудорова О.О., Кагановської Т.С., Колпакова В.К., Хавронюва М.І. та ін.). Чинне законодавство України з питань спеціальних обмежень щодо одержання особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, подарунків є достатньо фрагментарним (декілька статей базового Закону України «Про запобігання корупції», роз'яснення НАЗК, підзаконні акти різних органів держави, зорієнтованих на деталізацію положень базового Закону стосовно певних категорій службовців, положення КК України та КпАП України, які передбачають відповідальність за порушення встановлених обмежень, тощо). На жаль, визнати регламентацію питань щодо обмеження подарків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування, досконалою неможна, правозастосування передбачає чимало проблемних питань, підстав для суб'єктивного тлумачення положень із оціночними поняттями. Все це вимагає підготовки, перш за все, джерел, які б мали характер інтерпретаційних видань, для уніфікації правозастосовчої діяльності, розуміння положень чинного антикорупційного законодавства, забезпечення результативності та ефективності протидії корупції та правопорушенням, пов'язаним із корупцією. Визначення положень щодо розуміння подарунку як об'єкту заборони або обмеження, їх різновидів (заборонених подарунків, подарунків, щодо яких передбачено обмеження, дозволених подарунків, опосередкованих подарунків, офіційних подарунків тощо), моделей регулювання відносин «подарунки для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», алгоритму дій відповідних осіб у разі отримання подарунків («контактні відносини», «безконтактні відносини» тощо), засад відповідальності за порушення відповідних заборон та обмежень, аналіз зарубіжного досвіду вирішення відповідних питань та можливі напрямки його запозичення для України в умовах сучасних трансформаційних державотворчих та правотворчих процесів – перелік питань, які представляють підвищений інтерес як для наукових досліджень, так і для правозастосування.